

ART-CREATIVE STRATEGIES IN ACADEMIC EDUCATION

Elena Oliviana Epurescu
Lecturer, PhD., "Politehnica" University of Bucharest

Abstract: The strategies used in academic learning include those methods, means and techniques that further apart more or less from the conventional transmission of information to obtain in exchange from all the parts involved an active participation and problem solving of the issues at hand. The targeted competencies are: information identification/seeking skills; evaluation and processing; effective usage of information; describing one's own way of monitoring learning and appreciating its effectiveness; developing a custom learning plan; applying the multiple intelligences theory; creating an effective time management tool; developing a set of exercises and activities for preventing educational failure. For developing every competency, the most relevant content has been chosen from the offer present in the specialty literature and that can be adapted to every professional field. The proposed issues can be approached using methods that are adapted to each learning style and to special education request.

Keywords: method, technique, creativity, learning, education

Introducere

Folosirea strategiile art-creative contribuie la formarea abilităților de informare necesare în optimizarea performanței în învățare, a procesului de luare a deciziilor și rezolvare de probleme.

Accentul se va pune pe strategiile de lucru interactive precum: exerciții individuale, în perechi, în grup; dezbateră; prezentarea personală printr-un pliant, carte de vizită; tehnici arta-creative; căutarea de informații, resurse suplimentare, accesare Internet; propunerea de strategii de evaluare și autoevaluare; monitorizarea mass-mediei, a diverselor materiale (manuale, regulamente); jocul de rol, scenarii despre experiențe variate de viață, aplicând gândirea critică; organizarea de evenimente și participarea la servicii comunitare în diferite domenii; realizarea de sondaje; aplicarea de chestionare de interese; analiza exemplelor; analiza legislației; consultarea de documente formale; colaje, realizarea unor postere; completarea unor fișe de lucru; actualizarea portofoliului cu diplome, documente; vizionarea și comentarea de filme și reportaje; elaborarea CV (în format european), scrisoare de intenție; simularea participării la interviu; elaborarea și aplicarea unui proiect de management al resurselor personale, ș.a.

Aceste strategii vor oferi cadrul de însușire, pe de o parte a elementelor de conținut iar, pe de altă parte, de a forma atitudini și exersa abilități punând studentul în situația concretă de a aplica acele conținuturi.

Se vor utiliza mijloace moderne de instruire care: au un caracter activ, participativ, conștient, motivant și eficient; oferă mobilier modular și ergonomic: flipchart, mijloace audio-video, computer; suport de curs; fișe de lucru; materiale scrise originale și/sau traduceri; instrumente de lucru personalizate individual și/sau în echipă; documente legislative, metodologii specifice; consumabile.

Sarcinile de lucru vor fi individuale, în diade/triade sau în grupuri mai mari (20-30 studenți), care solicită participarea activă a fiecăruia.

Unele din exerciții se vor efectua sub forma unor „**teme de casă**”, cadrul didactic oferind de fiecare dată o ghidare pentru realizarea acestora.

Dorim succes în aplicarea sugestiilor și în luarea deciziilor!

Obiective. Conținuturi. Modalități de realizare. Aplicații.

Prin utilizarea acestor strategii studentul va fi capabil:

- să identifice /să caute informațiile pe suport scris (cărți, reviste, broșuri, pliante), informațiile orale (cursuri, prelegeri, casete) și informațiile pe suport electronic (dischetă, CD, internet, TV);
- să prelucreze și să aplice informațiile;
- să utilizeze diferite surse de informare: formale, nonformale și informale;
- să localizeze informațiile pe Internet;
- să aplice diferite motoare electronice de căutare: programe special create pentru identificarea locației unor conținuturi informaționale (web site-uri, în funcție de niște date input Google, Yahoo, Alta Vista, cauta.ro, go.ro) și portalurile;
- să identifice caracteristicile învățării;
- să argumenteze sursele motivației pentru învățare;
- să exerseze strategii de învățare eficientă;
- să compare stilurile de învățare;
- să aplice teoria inteligențelor multiple în diferite situații;
- să-și optimizeze deprinderile de învățare printr-un management al timpului.

Conținuturile fac referire la: strategiile de căutare, selectarea, prelucrarea și interpretarea informațiilor; utilizarea informațiilor pentru rezolvarea de probleme și luarea deciziilor; tehnologia informatică și de comunicare (TIC) avantaje/dezavantaje; învățarea (definiție, condiții, motivație); stilurile de învățare, strategiile de învățare eficientă; dificultățile de învățare, eșecul școlar; managementul timpului.

Modalitățile de realizare: tehnici art-creative, discuții de grup, dezbateri, interviul, chestionarul, problematizarea, tehnici ale gândirii critice (acvariul, mozaicul, ciorchinele).

Aplicații

Activitatea 1. Metoda ciorchinelui

Aceasta reprezintă modelul sau ansamblul organizat al procedeelelor sau modurilor de realizare practică a operațiilor care stau la baza acțiunilor parcurse în comun de profesori și studenți și care conduc în mod planificat și eficace la realizarea scopurilor propuse.

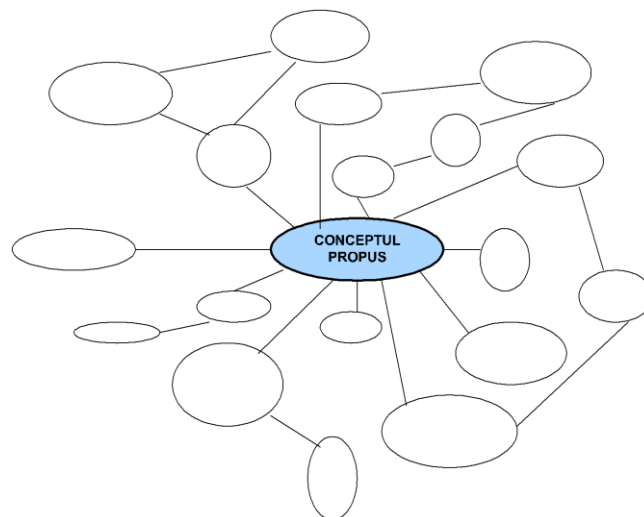
Este o modalitate de a realiza asociații de idei sau de a oferi noi sensuri ideilor însușite anterior, este o tehnică de căutare a drumului spre propriile cunoștințe evidențiind propria înțelegere a unui conținut.

Etapele metodei: pe mijlocul foii se scrie un cuvânt sau o propoziție (nucleu), clienții/studentii sunt invitați să scrie cuvinte sau sintagme care le vin în minte în legătură cu tema propusă, cuvintele sau ideile vor fi legate prin linii de noțiunea centrală.

Studentii lucrează în grupe, fiecare grupă prezintă „ciorchină” proprie.

Se analizează fiecare „ciorchină” și se efectuează una comună pe tablă dirijată de profesor, după rezolvarea sarcinii de lucru, studenții vor folosi noțiunile și legăturile create pentru a dezvolta idei despre conceptul propus.

Prin acest exercițiu se încurajează participarea întregii grupe, iese în evidență modul propriu de a înțelege o temă anume, se realizează asociații noi de idei sau relevă noi sensuri ideilor, se caută căi de acces spre propriile cunoștințe.

Aspectul grafic al metodei ciorchinelui

Activitatea 2. Metoda piramidei

Se mai numește și metoda bulgăreului de zăpadă are la bază împletirea activității individuale cu cea desfășurată în mod cooperativ, în cadrul grupurilor.

Metoda constă în încorporarea activității fiecărui membru al colectivului într-un demers colectiv mai amplu, menit să ducă la soluționarea unei sarcini sau a unei probleme date.

Are mai multe faze:

- faza introductivă - coordonatorul enunță problema;
- faza lucrului individual - fiecare student lucrează individual timp de cinci minute la soluționarea problemei;
- faza lucrului în perechi - studenții se consultă cu colegul de bancă, sunt notate toate soluțiile apărute;
- faza reuniunii în grupuri mai mari - se consultă asupra soluțiilor în grupuri alcătuite dintr-un număr egal de perechi;
- faza raportării soluțiilor în colectiv;
- faza decizională.

Ca și celelalte metode care se bazează pe lucrul în perechi și în colectiv, metoda piramidei are avantajele stimulării învățării prin cooperare, al sporirii încrederii în forțele proprii prin testarea ideilor emise individual, mai întâi în grupuri mici și apoi în colectiv.

Dezavantajele înregistrate sunt de ordin evaluativ, deoarece se poate stabili mai greu care și cât de însemnată a fost contribuția fiecărui participant.

Activitatea 3. Jigsaw puzzle

În engleză jigsaw puzzle înseamnă mozaic sau metoda grupurilor interdependente, definindu-se ca o strategie bazată pe „învățarea în echipă” (team-learning).

Fiecare student are o sarcină de studiu în care trebuie să devină expert, el are în același timp și responsabilitatea transmiterii informațiilor asimilate celorlalți.

Metoda presupune o pregătire temeinică a materialului dat spre studiu.

Educatorul propune o temă de studiu pe care o împarte în patru subteme.

Pentru fiecare temă în parte educatorul trebuie să dea un titlu, sau pentru fiecare să pună o întrebare.

Fiecare membru al grupei va primi ca obiect de studiu materiale necesare fiecărei subteme, pentru care va alcătui și o schemă.

La sfârșit studenții își comunică ce au învățat despre subtema respectivă.

Aranjarea în clasă a grupurilor trebuie însă să fie cât mai aerisită, astfel încât grupurile să nu se deranjeze între ele.

Obiectul de studiu poate constitui și o temă pentru acasă, urmînd ca în momentul constituirii mozaicului fiecare „expert” să-și aducă propria contribuție.

Studentii vor avea de studiat acasă materiale referitoare la aceste teme.

Tema lor va fi să caute și ei alte materiale legate de subiectul în care vor trebui să devină experți.

În primele 20 de minute ale orei ei se vor întruni în grupuri de experți pe subteme, așa cum sunt pe lista afișată.

Fiecare va completa o fișă, consultîndu-se cu ceilalți.

Fișa va cuprinde cerințe specifice materialelor studiate.

După completarea fișei, studenții se vor regrupa: toți cei cu numărul 1 vor forma o grupă, toți cei cu numărul 2 vor forma a doua grupă etc.

În cadrul acestei grupe ei își vor prezenta materialele și concluziile la care au ajuns.

Este foarte important să educăm imaginația studenților pentru că a fi un om imaginativ înseamnă să te poți adapta în situații diverse.

Activitatea 4. Tehnica florii de nufăr (Lotus Blossom Technique)

Presupune deducerea de conexiuni între idei, concepte, pornind de la o temă centrală.

Problema sau tema centrală determină cele opt idei secundare care se construiesc în jurul celei principale, asemeni petalelor florii de nufăr.

Cele opt idei secundare sunt trecute în jurul temei centrale, urmînd ca apoi ele să devină la rîndul lor teme principale, pentru alte opt flori de nufăr.

Pentru fiecare dintre aceste noi teme centrale se vor construi cîte alte noi opt idei secundare.

Astfel, pornind de la o temă centrală, sunt generate noi teme de studiu pentru care trebuie dezvoltate conexiuni noi sau noi concepte.

Etapele metodei:

- construirea diagramei;
- scrierea temei centrale în centrul diagramei;
- participanții se gîndesc la ideile sau aplicațiile legate de tema centrală, acestea se trec în cele opt „petale” ce înconjoară tema centrală, în sensul acelor de ceasornic;
- folosirea celor opt idei deduse, drept noi teme centrale pentru celelalte opt cadrane;
- etapa construirii de noi conexiuni pentru cele opt noi teme centrale și consemnarea lor în diagramă, se completează în acest mod cît mai multe cadrane („flori de nufăr”);
- etapa evaluării ideilor: se analizează diagramele și se apreciază rezultatele din punct de vedere calitativ și cantitativ.

Ideile emise se pot folosi ca sursă de noi aplicații și teme de studiu în lecțiile viitoare.

Evaluarea ideilor cu privire la stimularea și dezvoltarea potențialului creativ poate avea și o utilitate practică.

Astfel, ținîndu-se cont de sugestiile oferite, se poate reamenaja sala de curs, creîndu-se astfel un „laborator al creativității”; în conformitate cu expectațiile studenților: se poate decora clasa cu picturi făcute de studenți, cu fotografii din timpul copilăriei, cu peisaje desenate sau fotografiate, cu jocuri menite să stimuleze creativitatea și alte materiale didactice, materiale video cu activități creative sau spectacole realizate de ei sau de colegii lor.

Tehnica Lotus poate fi desfășurată cu succes în grup, fiind adaptabilă integrării unor largi categorii de subiecți ca vîrstă și domenii variate.

Există și posibilitatea dezvoltării unui Lotus individual, ca exercițiu de stimulare a creativității și de autoevaluare.

De exemplu, tema centrală ar putea fi întrebarea: „Ce ți-ai dori să studiezi?”, la care s-ar putea propune opt domenii și pentru fiecare ar fi consemnate care ar fi conținuturile ce corespund interesului subiectului.

Această tehnică este o modalitate de lucru în grup cu mari valențe formativ-educative.

Metoda stimulează și dezvoltă capacități ale: inteligenței lingvistice, inteligenței interpersonale, inteligenței intrapersonale (capacitatea de autoînțelegere, autoapreciere corectă a propriilor sentimente, motivații), inteligenței naturaliste (care face omul capabil să recunoască, să clasifice, să se inspire din mediul înconjurător), inteligenței sociale (capacitatea de relaționare) ș.a.

Activitatea 5. Exerciții de educație și comunicare virtuală

Drumul este de la comunități educative reale la comunități educative virtuale.

Comunitățile educative reale sunt cultura organizației; comunități educative virtuale, rețele școlare virtuale-prezentare, caracteristici, cultură.

Utilitatea apartenenței la o rețea școlară europeană virtuală și tipuri de informații care sunt accesibile vizează:

- prezentarea unor rețele școlare virtuale și motoare de căutare a unora similare: Elearningeuropa, myEUROPE Schools - Spring Day in Europe, Virtual School, Logare personală; crearea unei căsuțe de e-mail, solicitarea de informații;
- abonarea la reviste virtuale didactice și de specialitate;
- înscrierea universității într-o comunitate educativă virtuală;
- oferirea de informații virtuale despre activitatea didactică-științifică pe care fiecare o desfășoară; modalități de inserție pe paginile rețelelor virtuale;
- participarea la forum-uri educative virtuale;
- schimb de idei pedagogice și de specialitate la nivel european – racordarea la cele mai noi informații în domeniu, precum și la realitățile europene în materie de educație, din fața computerului, modelare și comunicare virtuală.

Activitatea 6. Exercițiu expert-novice

Reprezentați următorul conținut prin limbajul specific inteligenței în care dumneavoastră excelați: „Orice persoană are dreptul la educație”, se realizează pe grupe în funcție de inteligența în care excelează fiecare; după prezentarea rezultatului obținut se face schimbarea grupelor, noul criteriu de constituire a grupelor fiind inteligența cea mai slab reprezentată (novice).

Se execută aceeași sarcină, apoi se propune timp de reflecție individuală asupra celor două posturi: de expert și de novice (fișa de lucru).

Prin acest tip de exercițiu se urmărește influența inteligenței asupra randamentului într-o activitate.

Activitatea 7. Exercițiu de prezentare în perechi

Exercițiu de încălzire (individual): se oferă săculeți închiși, cu obiecte diverse, cu forme confundabile, se cere să se identifice prin pipăit ce obiecte sunt, se listează pe flip-chart obiectele identificate, apoi se confruntă lista cu obiectele reale.

Valorificarea exercițiului: printr-un singur simț, cunoașterea este limitată.

Diferențele interindividuale apar chiar și într-o situație simplă de cunoaștere.

Rolul acestui exercițiu este de a conștientiza diferențele interindividuale în cunoaștere.

Activitatea 8. „Cum aflu ce mă interesează?”

Se împarte în prealabil colectivul în trei echipe și fiecare echipă va avea ca sarcină să caute informații referitoare la tema „Adolescenții și moda”.

Prima echipă va avea ca sursă de informare- internetul, cea de a doua- reviste și publicații de specialitate, iar cea de-a treia- pliante, broșuri.

Echipele vor aduna cât mai multe materiale cu informații, iar în timpul orei propriu-zis vor prelucra materialele și vor selecta informațiile cele mai importante, informații ce vor fi prezentate într-un mod cât mai original.

Se vor realiza astfel portofolii ce vor mai putea fi folosite și cu alte ocazii.

În ultima parte a orei, fiecare echipă va primi un chestionar tematic ce va trebui completat.

Se va concluziona că echipa care a avut cele mai multe răspunsuri corecte, a avut cea mai bună sursă de informare.

Activitatea 10. Managementul timpului

Obiective, acțiuni:

- Revizuieste-ți SCOPURILE.
- Realizează o LISTĂ cu activitățile obligatorii și cu cele dorite.
- Analizează CONSECINȚELE AMÎNĂRII UNOR ACTIVITĂȚI.
- Selectează activitățile în ORDINEA realizării lor.
- Încearcă să faci cîte O ACTIVITATE PÎNĂ LA FINALIZAREA EI.
- Fă PAUZE între activități.
- Analizează-ți STANDARDELE.
- În final, nu uita că ai realizat o activitate și oferă-ți O RECOMPENSĂ!

În loc de concluzii cîteva sugestii pentru comportamentul profesorilor vizînd provocarea, antrenarea și dezvoltarea spiritului creator al studenților:

- Încurajați manipularea de obiecte, materiale, scule și unelte - care duc la dezvoltarea „inteligenței” mîinilor!
- Inițiați studenții în experimente prin care să-și valideze gîndurile, ideile!
- Fiți permanent receptivi la ideile noi din mintea celor mai tineri, în legătură cu specialitatea dumneavoastră!
- Evitați stilul dictatorial, care impune idei, soluții, metode!
- Creați în clasă sau în atelier o atmosferă de emulație, de destindere creatoare (fără rigiditate); promovați ambientul stimulativ prin decorare, prin acustică, prin muzică etc.!
- Învățați studenții să persevereze în realizarea unor proiecte!
- Folosiți modele și exemple mobilizatoare din viețile unor savanți, oameni de știință, mari creatori!
- Spulberați teama de „monștrii sacri”, arătînd că totul poate fi continuat, perfectat, dezvoltat!
- Problematizați, confruntînd studenții cu obstacole de gîndire, de inteligență!

BIBLIOGRAPHY

1. Amabile, T. M. (1997). Creativitatea ca mod de viață . Ghid pentru părinți și profesori. București: Editura Știință & Tehnică.

2. Jigău, M. (2006). Consilierea carierei. Compendiu de metode și tehnici. București: Editura Afir.
3. Jigău, M. (2003). Tehnologiile informatice și de comunicare în consilierea carierei. București: Editura Afir.
4. Salomia, E., Marcinschi, M., Cîrlea, S., David, C., Marcinschi, F., Murgu, A., Oancea, A., Șandru, I. (2003). Ghidul carierei mele. București: Humanitas Educațional.
5. Szilagy, A. (2007). Manualul consultantului în carieră. Iași: Institutul European.